

ויאמר אך ממני המה צניס לא ישקרו ויהי נהס נמושיע זה פי חסדי ה' אזכיר וגו' בעל כל אשר נמננו ה' במכת צבורות ע"י ולא ע"י שליח וא"ת שראויים ישראל משום בטשו תשובה היא גופא תוצה כפונה שדן אותנו דין צניס ע"ש העתיד וזהו ורצ טוב נצית ישראל אשר גמלם ברחמינו שעדין לא קצנו התורה וכוונת דקאמר אך נמושיעא שעדין ואחר מ"ת אזי יקראו צניס צניס לא ישקרו ומ"מ אזי חושב נהס דין צניס יען לא ישקרו ועפ"י וארי נהס נמושיע א"נ אפשר נומר על פי מ"ש בויקרא רבה הבן יקור לי אפרים אמר הקצ"ה ביוקר הם עומדים עלי אר"י ולא בדמים נטלים משפחות שג כניס וכו' והא קמן שפרע חובם בעדם כדי לפדותם וחתת זה המה נחונים נחונים המה נו נקצו וקריימם צפירעון חובם וכמ"ש והולאתי והלנתי ולקחתי אחס לי לעם והייתי נכס לארקים וידוע מ"ש מרן הכ"י סי' קס"ג דפרנסי הקהל יכולים לפרוע ומכריחים כן הקהל לפרוע כן א"י חלקו עוד כתב מור"ם ז"ל בטו"ד סי"ם ה"ב דהפודה את חבירו מן השציה חייבים לשנס נו והרצ ש"ך כתב צוה דנפרעים אף מנכסי יחומים קטנים גם ידוע מ"ש ח"ל ארבע גניות נגזרו בצרית צין הצתרים והולך הקצ"ה לפדותינו משום שלא נכנס בנש"ע כי ח"ו היינו לאצדים עוד ידוע מ"ש ח"ל בפסוק חרות וכו' קשה וכו' ותירצו דע"י הרעצ עלו וצאו מכל הארלות ומכל האומות נמלרים וכוונם שעצדו צישראל צשעצוד ד' מלכויות במקומותם צמושצותם אצל משחטאו חזר הדין לאיתנו בחלריהם וצטיירותם צזמנייהם זה אלני כונת הפסוק יאמרו גאולי ה' וגו' תעו צמדצב כי הכונה שישראל הרגישו שלא נמלרים לצד גאלס אלא מכל ד"מ שלכוונה זו הביא ה' הרעצ וכו' וכיון שישראל הבינו זה היה להם שגא לחטוא צענג וכשחטאו חזר הדין לאיתנו לשעצוד ד' מלכויות ח"ל יאמרו גאולי ה' אשר גאלס מיד לר שהוא מלרים עלמה וגם ד' מלכויות שאר אומות דזה עולה להם כאלו ונאלרות קצלס וצא הכתוב לומר דאילו לא חטאו הטיבו אשר דצרו אצנ מה נעשה תעו צמדצב צענג דע"י זה חזר וניעור דין שיעצוד למלכויות

הנה ידוע נכנ ישראל כי שבת זה נקרא שבת הגדול והטעמים שנמס נקרא שבת הגדול רצו כמו רצו צרם אמינא שראיתי צסי נאס דוד נהרד"ם ו"מ כי עצד מלך כמלך לפי שהוא סמוך נפסח שהוא נכצד וראש נכנ המועדים לכך נקרא השבת הזה שבת הגדול ו"מ לפי שהוא שבת הראשון שנכנסו צו ישראל נמלות נקיים מ"ש סור מרע ועשה טוב וכמ"ש ח"ל משכו ידיכם מע"ז ו"מ לפי שהוא גדול צתו וטעם ח"י נפי שפסח שלחו ישראל ממלרים היה יוס חמישי וציוס העשור היה יוס השבת ונקחו אלתי מלרים וקשרוהו צכרה"מ ובי ישאל ארש לר ואויב ויאמר לקושרים מה המלוח הזאת ומה עעס יש צה והשיצוהו צדצרים המועים את הלצ ופיהם פתחו הכו זה מן המוכן כי ליוס ו"ד ישחטו אותו צזה פסח נה' צטי"ז צו והצדוק ה' צין הטמא וכו' כמה גדלה מ"ע שבת זו כשמו כן הוא שבת הגדול וחייבים ישראל לשמוע דרשה וד"ת וזה הטעם מאצו הרצ ז"ל. ו"מ לפי שאותה שבת ראשונה נהגדנו ישראל צין העמים ונקראו גוי גדול כמ"ש כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וכו'. וכענין זה לוגו הקצ"ה לצער חמץ הפנימי שהוא ילה"ר ואח"כ יצא לחלק הטוב ע"ד סו"מ ועשה טוב ואל זה אצית מדרש פליאה הוצא צסי לפנת פענה ח"ל אדם שעצר עצירה וחזר צו ועשה תשובה הצ"ה מוחל לו ע"כ עונותיו לפיכך נקרא שבת הגדול מי תלה זצ"ז ולפי האמור ניחה עם מה שנודע שאוכ"ע אין להם תקנה צתשובה משום עצדים לא כן ישראל ואצ שמחל וכו' וציולא מנרים נאמר גוי מקרב גוי מה אלו וכו' ואס קודם מ"ת יש להס דין עצדים ח"כ מה הועינו צמ"ש משכו וכו' ומלנו שנתקבלה תשו ונילוו ממלרים חלא ודאי דין צניס וכו' ח"ל אדם שעצר עצירה כמ"ש ר"ל אתם קרויים אדם הקצ"ה מוחג נו ע"כ עונותיו ודין צניס אית לנו לפיכך נקרא שבת הגדול ר"ל אף שהיו צמלרים הם כצניס ולהכי נתקבלה תשובתם ולכך נקרא שבת הגדול וצזה תצין כונת פסוקי ישעיה חסדי ה' אזכיר תהלות ה' בעל כל אשר נמננו ה' ורצ טוב נצית ישראל אשר גמלם ברחמינו וכריו חסדיו

מדבר לאגס מים עד ובהמתם לא יושעו אמנם
 אפשי"ו צמ"ש בקדושין פ"ק כג בעונותיו
 מרובין מטיבין נו ודומה כמו בקיים כג התורה
 יבג בזכויותיו מרובין מרועין נו ודומה וכו'
 ופירש"י מרועין נו בעוה"ז נקחותו מעונותיו
 וכמ"ש ומשגס נשינאיו אג פניו נהאצידו וז"ל
 מרעת יושבי זה ה"ל מקלת רעה כדי שיזכה
 בעוה"ז צרם ורשעים חזר נפרש עניהם יש
 מדבר לאגס מים ורעבים ה"ל רעבים בתורה
 כמ"ש הכתוב לא רעב נחם ונח למא נמים
 כ"ל נשמוע דבר ה' וכו"ו בעוה"ז אצג בעוה"ז
 ייגעטו ויכחו מעולר רעה ויגון מעולר שלא זא
 להם בעוה"ז יסורין ומכאוצים ע"כ אין להם
 בעוה"ז אצג הלדיקים אשר אכנו חקם בעוה"ז
 וזהו מי חכם וישמור אלה המלות ויתצוננו
 חסדי ה' אשר עשה נפרע בעוה"ז עונותיהם
 ש"ן ירשעותיהם שג רשעים נחזר לענינו
 הראשון כי הקצ"ה הוליא ישראג המשפחות
 וכו' וכמו פרנס הרבג וכיולא ויא"כ מחויבים
 אצתנו נקצג החו' נפרע מה שעינו וא"כ נימא
 דגא לריק ליתן הודאה על ילוי"מ נז"ל חסדי
 ה' אזכיר תהלות ה' כעג כג אשר נמלנו ה'
 ירצ טוצ התורה חייבים נבורות נו ויאמר אך
 ממי המה אש היו עומדים בצאמותם צנים
 לא ישררו צי נעצוד ע"ז ויהי להם נמושיע
 לעונם ועד ועתה נצאר מעשה ה' כי נורא הוא
 ובעצור זה תיקנו ננו זכר נמעשה ה' קדש
 ירמוז נמכת צבורת כמ"ש חז"ל ורחץ רמז גדם
 הביא עליהם שלא הניחו נשותיהם לעצול
 צנהר כרפס רומז נמכת צרד וארצה כמ"ש
 חז"ל צילקוט שכציא עניהם צרד וארצה
 מפני ששמו את צני ישראל נטעו גנים ופרדסאות
 ומש"ה נוקחים כרפס ירק עשב נרמז שכיו
 נגניס. יתן רמז למ"ש חז"ל שהיו נושאים את
 צניהם וכשצא הערוצ אריב חיה זאצ אחד דוב
 אי וכשהיה שואג עג צניו אומר נו הישראלי
 צואו חשבון כי אש ולאח מחשבון וכו' (הנס
 שאמרו זכר לק"ש) מגיד זכר למכת לפרע שהיו
 מקרקרים צמעייהם והיו אומרים צאנו צאש
 וצמיס ויוליאנו נרויה רחלה שס רמז למכת
 שחן צשצי שהיו משעבדים לישראל להחם חמון
 מרחלאות ונקרר להם הביא הקצ"ה עליהם שחן

נמנכות ואגז נפרש המזמור דגמה צהוכי
 דרכים אמר וילעקו יצושצי צית האסורים אמר
 וילעקו וכן ציורדי הים וילעקו ומי שהוא חונה
 וילעקו אמנם נוכל נומר דהולכי מדברות ויורדי הים
 אין להם שוכ אחד להשתתף צלרתם מיד מש"ה אמר
 וילעקו צרם חוליס ויושצי האסורים כג קרוצהם
 ומיודעהם מתפללים עניהם מש"ה אמר וילעקו נשון
 אסופה ג"כ כמו וילעק סיסרל נשון אסופה
 נשון תפלה שיתאספו איהצו וקרצו ויתפלגו
 עליו אצג עדין נשאר ננו נצאר דגמה
 צני הולכי מדברות אמר ילגס וצני צית האסורים
 יושיעם וכן צני יורדי הים אמר ויליאם וצני
 חונס אמר וישיעם נימא כונס או יושיעם או
 ויליאם אמנם ידוע נשון תבועה הוא שמושיע
 אותו מיד אחרים כמ"ש צגמרה ע"פ ויושע
 שעמד שר וכו' מה אנו וכו' וכן פירש הראצ"ט
 על פי ויושיעם כג האסורים שיושיעם מיד
 מנך ושרים וחונים בעונותיהם יכ נהם
 מקטרגים ועולס יצקם אדם שנא יחנה שאם
 יחלה אומרים נו וכו' אצג עדין לריק נצאר
 הכפרש הולכי מדברות ילגס ויורד הים יוליאם
 מדוע נראה כו בעונותיהם ניתנו נרוח סערה
 וכך ל"ג ילגס מיד רוח סערה וא"כ קשה
 חונה אית ליה מקטרג ויורדי הים אית ליה
 מקטרג א"כ היה ל"ג שניהם ד"ל ואפשר נומר
 כי חונה אית ציה תרתי אחרע מזניה ומקטרג
 מש"ה אמר ויושיעם לא כן יורדי הים ציד מקטרג
 דוקא אמר ויוליאם מיד המקטרג א"ג ציס אית הולאה
 מן היצשה לים לא כן צמדבר א"ג נוכג עומר
 נמה ציורדי הים וכמו כן צהוכי מדברות
 משום ציורדי שמים וכמ"ש ויאנחו צמ"י מן
 העבודה ומש"ה צלרם גדוגה אמר זעקה וצלרה
 קטנה אמר לעקה וי"ל דלמה צשלשתן אמר
 ממלוקותיהם וציורדי הים אמר וממלוקותיהם
 ו' נהוסף נפי שהונה עדין חלוש והוכי מדברות
 עדין צמדבר וחצושעניו נשנס ממיונא כן יורדי הים
 כיון שגח הים טוצה גדוגה היא וי"ל צתשנס
 המזמור וירוממוהו צקרג עס וצמושצ זקנים יהלגוהו
 כיון דמורי צזקנים ואין זקן אלא שקנה חכמה
 וירוממוהו ויהלגוהו משמע צני אדם מהוגנים
 ונמה אח"ך אמר ישס נהרות נמדבר וגו'
 משמע שהם רעים חיי ועוד אח"כ אמר ישס

אביר יעקב

נה וחס שנא יוכלו נרחוק לא בחמין ונא
 בקרים מוליא מלה שם רחל למכת כניס שהוליא
 המהטוקת שהיו אומרים שכשפוס אח"ך הודו
 ואמרו אלצע אנהיס היא חכו מוליא מלה
 מרוד כוכך רומח למכת דבר שהוא מכה ממרת
 וכורכת צהם שלחן עורך זכר שלא היו
 מניחים לישראל לאכול צנתת משום העבודה
 הקשה וגם לא יאכלו המלרים עם העצרים להם
 כי תועבה היא למלרים עתה אנו בני חורין
 ש"ע נפנינו לפון צרך שם רחל למכת מלרים
 מכת חבך הנופלת מאור עיניו של מלרי ולכנ
 בני ישראל היה אור צמושצותם וכמ"ש ז"ל
 שגינה ננו כל מלפניו מלרים הנג נרלה זכר
 לשורת הים אשר הלילנו מיד לר ומיד שר
 מלרים וע"י השירה נמתלו עונותיהם שג ישראל
 וחוה הנג נרלה כי ע"י הנג נרלה עונם
 (זה שנמלא מהדרום וחסר וחצל עג דאצדון)
א"נ וידבר אנקוב וגו' וקשה למה
 הקצ"ה תפס אלו הנסיונות

עוד נגות אחר גאולת מלרים דס"ל דכיון שבגד
 צה שוב אין יכול לצגוד צה דישראל דין אמנה
 העצרייה יש להם וכי ימוכר איש את צתו
 לאמנה וגו' אבל אנוצא דר"ע דאומר דמוכר
 ושונה שפחות אחר שפחות אבל שפחות אחר
 אישות לא מלי וא"כ אם היה הקצ"ה בצגודו
 ובעלמו מ"מ לא היו משתעצדים וצמ"ש ע"פ
 הושע וגו' וא"כ משה נעוצתם של ישראל כי ידע
 כי כשם שהוא עובר כך גאולתן עוצרת וס"ל
 כר"א דאין חוזר ומוכר וכן סורצ ודבר ידוע
 דאין הלכה כר"א במקום ר"ע ומשו"ה על שפסק
 כר"א וכהו אנתו מוכרחים נומר איכא דר"א
 דאם ס"י דשעצוד מלכות השנים המנין לא
 היו זה כמוכר את צתו וחוזר ומוכר אלא דכל
 מכירה אחת דהיא תשלום גלות מלרים ואין
 זו מכירה חדשה אצנ אי ס"ל נר"א דקושי
 השעצוד השנים המנין אי"כ אין מן הראוי לגלות
 עוד צמלכות והיה לרוך גאולת מלרים להיות
 ע"י הקצ"ה בעלמו ולא ע"י שליח ומעתה אתו
 קראי לפ"י דחבך שאמר נו הקצ"ה שילך ויגאג
 את ישראל ידע שיש נפניהם גלות ויהי מלעטר
 ויהי מסרצ אכן ידע כי השעצוד מלכות
 נהשלים גנות מלרים ואפי"ה מודה דלשפחות
 אינו מוכר וחוזר ושונה אכן כיון שראח
 הקושי השעצוד מוטל עליהם מאד אי"כ מכוון
 נמימר קושי השעצוד השלים המנין ומעתה
 שפיר קשיא ליה צכה מ"מ ויאמר הי למה
 הרעות נעם הזה בקושי השעצוד כ"כ דלא
 מלית למימר נו כדי נהשלים דא"כ למה זה
 שנחתנו ותהיה גאולה עוצרת ומאחר ששלחתני
 גלית דעתך ששעצוד מלכות משלים גלות מלרים
 וא"כ למה הרעות בקושי השעצוד דלא מהני
 ולא מידי ומאז וגו' מיד וידבר אלקום אל משה
 דבר עמו קשית משפט דאין הלכתא כר"א
 אלא כר"ע ומעתה יצוא ע"ד האומר ובהקדים
 מאי דאיתא צפי המוכר תנא הלך צה לארכה
 ולרחצה קנה דתפס השטא כר"א ואף ע"פ כן
 לא הרהר והיה לו לאצרהם נהרהר כיון דקנה
 את הארץ ולא הרהר וע"י אמר המ"ד
 חבל עג דאצדון וכ"מ.

אמנם אכתו איכא למידק צהני קראי חדא
 צמאי דקאמר והלחתי אחכס מתחת
 סגלות

ומעתה יוצנו הני קראי כי הנה גנוי
 יידוע נפניו שישראל טעו בע"ז
 ממ"ד נעשה אדם משום נמלות שיבוי אמלטים
 אי משום בכזר מסר העונם ללצא השמים נכן
 אמ"ל אמור נבני ישראל אני הי בכבודי
 ובעלמי אנאג אחכס ורבו אות ומופת שאני
 חפץ בענוה ונעשה אדם ננמד ענוה ואינו חפץ
 באמלטי דברו בדדתי המערכות ולא מסרתי
 הדבר ללצא השמים והללתי אחכס מתחת
 סבנות מלרים והללתי אחכס מעבודתה שהיא
 ע"ז שהיו עיזדים עמהם כי אחס מאמיונים
 בני מאמיונים נכן וקחתני אחכס גי לעס
 ובי תימא היכי יאמינו שארד אני בעלמי
 נמלרים ונעצור ענ גאו דט"ו נז"א
 וידעתם כי אני הי המוליא בעלמי וניכא
 חששא דנאו דט"ו הדא משום שאוליא
 אחכס מתחת סבנות מלרים ושפיר אומרים
 גאדס חמא בשבוי הלנת רבוס ועוד והבאתי
 אחכס אל הארץ וכן המלית תלויות בארץ ע"כ
 אין נך מלוח גדונה מזו ונהרות ולזכות רבוס
 ועוד ונתתי אותה לכס מורשה ואיך אני יכול
 ליתן ירושה מאבותיכם הא קיימ"ל דהמזכה
 נעוצר לא קנה אר"כ הוא צנו וכיון דמזה
 מוכח דיש לכס דין צנוס שפיר אטמא בעבורכס
 וט"ו שארד יבטלו כן סברות עט"ו וידבר משם
 כן אל צניי ולא שמשו אל משם להודיעם שאין
 ממשות צט"ו מקולר רוח ומעבודת קשה שהיה
 קשה להם לפרוש מעט"ו וס"ג דהיו מזיזים
 ופושטים וממילא לא אמרינן וכיון שהם רשעים
 אין להם דין צנוס כס' מ"ד דצומן שאין
 ערש"מ אזי נקי עבדים וכו' ואי משום בניסחם
 נארץ אכתי אין ראי' ברורה דעדיין נא נכנסו
 עוד טעם לנתינת הארץ עפ"י מ"ש רז"ג
 האור"ע אומרים נסטים אחס וכו'
 ותיקן שהצ"ה צרלנו נטלה מהם ינתנה
 והקשו ע"ז וכי שורת הדין נתן לחזור במתנה
 ותיקן ווי העמודים דיכול מדין האמור צפי'
 מלך וכתבו הח"י דדין זה לא נאמר אלא כשאין
 אלא מלך אחד אצנ כשים שני מלכים לא אמרינן
 האי דינא וא"כ אין אנתנו יכולים נזכות צא"י
 אלא אם נודה שני יב שתי רשויות אלא אל
 אחד וצוה הוכיח נכס דמכ"מ יסוד ומיוחד
 ואין

סבנות מלרים דאטו עד הכתא נא ידענו ממלרים
 ועוד צמה שפייס והללתי אחכס מעבודתם
 מאי קמ"ל כיון דמוליאם ממילא נילונים
 מעבודתם ועוד וקחתני אחכס לי נעם ובייתי
 נכס לאנקוס וידעתם כי אני הי אנקוס הארץ
 יתחייב מול"מ שידעו שבי הוא האנקוס ועוד
 והבאתי אחכס אל הארץ מאי צבורה הכא
 אל הארץ והולאו שילאו ועוד אומרו ולא שמשו
 אל משם מקולר רוח דרשת רז"ל וכו'...
אמנם ידוע דטעות המיונים שיש ח"ו שני
 רשויות משום דכתיב נעשה אדם
 וגא ס"ל משום ענוה וביטוי סברה זו ממה
 שמליוני שמלרים שהיו נצוים ושפלים ומנאה
 גלולים וטופת ואפ"ה הקצ"ה בכבודו ובעלמו
 נכנס והוליאנו מזה מוכח שהוא חפץ בענוה
 וכתב מהר"ט ז"ל גם צירידת מלרים
 ציטט טענת החושבים שהקצ"ה מסר עונמו
 ללצא השמים ואין צידו לשדד המערכות והנה
 יל"מ כפי המזל אין עבד יולא משם נעולם
 ואפ"ה שדד המערכות ומזה מוכח דנא מסר
 דבר ללצא השמים ואינו היה רואה אריסטו
 וכו' עכ"ל מהר"ט ז"ל עוד נקדים מ"ש
 במדרש אר"ש גדולה היבתן שני ישראל שנגנה עלוהם
 הקצ"ה למקום ט"ו וכו' ורש"י הקי ע"ז דאפי'
 ישראל הם תרומה אינו רשאי נטמא להם
 ולעצור על לקו דט"ו ויש מתרלי כיון דישראל
 יש להם דין צנוס וכו' וכן כתבו הח"י ז"ל
 וכו' כד קצריה למשה והרצ קיקיון דיונה
 הקשה הקצ"ה כהן גדול וקיימא נן דאנו
 מיטמא כ"א למ"מ.
ולענ"ד לתרן ע"פ מ"ש הח"י בשבת עג
 הא דאמרינן וכי אומרים לאדם
 חטוא בשבוי שחכה חצונך ות"י ז"ל נהללת
 ולזכות רבוס אין לחוש וכן נראה כצ"ל עבר
 עג נאו כדי להללת ולזכות רבוס.
עוד ת"י הח"י היכא דאיכא מלוח רבה
 אמרינן חטוא בשבוי שחכה חצונך והנה
 גם נגזי צניי איכא מלוח רבה שהיו צטלים
 מתורה ומלאת ומעשה דר"א שחרר עבדו וציטט
 מ"ש דנעולם צהס תעבודו להחפול בעשרה
 וצוה יוצן כי ידעתי את מכאוביו וארד להלילו
 מיד מלרים.

אביר יעקב

פה משום שגא נגמר ימי ההריון שגו ומונד
 בשצעה חיי ועג האי גופיה טעם לרמז שבוא
 יגאל את ישראל קודם זמנם כשם שנולד
 קודם זמנו כך יגאלו ישראל קודם זמנם וזכר
 מצואר ולא שמשו אג משה מקלד גימטרי חיי
 שנים שגזר ענינם להשתעבד ואיך יגאלם קודם
 זמנם וחי' הן בניי לא שמשו אני ואיך ישמעני
 פרעה יחי' דלא יאמרו משום דלא הגיע
 זמנם וחי' ואני ערל שפתיים וזמנה היה להם
 הוכחה דמדוע אני ערל שפתיים משום שלא
 נגמרו ימי ההריון ומדוע לא נגמרו כשם
 שנולד קייז כך יגאלו בניי קייז ואיך היה להם
 להאמין ואפי"ה לא האמינו וכי"ש פרעה.

א"י שמתעם נמה הוא כמד פה ידוע מי"ש
 המפי טעם שצראו הקצ"ה למשה כמד
 פה וחי' וכן בניי לא שמשו אני וחשבו
 במדעתי יחי' איך ישמע אני פרעה ואיך
 נמה אני ערל שפתיים כיון דהכל אחד.

א"י אפשר לומר לכן אמר לבניי אני הי'
 בדרך קלת מפרשים שיאמינו שאני מוליאם
 קודם זמנם וגא יברכה ושעדיין קייז שנים לריך
 אי שאני הי' רמז שהשכינה הכלמה המנין
 צי והולאתי אתכם מתחת סבלות מזרים קושי
 השעבוד השלים המנין ג' והולאתי אתכם
 מעבודתם עפ"י האמור צמ"ס קידושין המוכר
 עבדו לגוי ומצטנו ממלות חייב לפדותו עד
 כדי עשרה צדמיו והי"ה צי"ד המלריים ציטלו
 אותם והעבדוים עייז וכיו' מעבודתם
 זו עייז וגאלתי אתכם צרוע נטווייה ובשפטיים
 גדולים עד עשרה צדמיו ד' ולקחתי אתכם לי לעם
 שם רמז חירוק המפי ד' ישראל נעשו בדין הקדש
 והקדש מפקיע מידי שעבוד הי"ג היו נכוניס
 תקבל התו' הי' והייתי לכם לאנקים הוא המילה
 יכמ"ש והקומויות את צריתי להיות לכם
 לאנקים וכן את בניך מקבלים וכתב הרב רא"ש
 דוד כי צרית צין הצתרים נתן הקצ"ה את הארץ
 לאברהם עיי"מ שישתעבדו וצעת המילה חזר ונתן
 את הארץ לאאע"ה וגא הזכיר תגאו בגלות
 רק התנה והייתי לכם לאנקים עיי"מ שיקבלו
 המילה ואמרינן בכתובות שתי שטרות היוולאות
 זאיז ציטל השני את הראשון והכא ישראל
 סברו שיקבלו איי עיי' השעבוד ולא יקבלו
 אלהותו

אין זוגתי חי' והצאתי אתכם אג הארץ מטעם
 הכתוב צפי מקי.

בפסוק

וגם אני שמעתי את נאקת ציי
 אשר מלרים מעבדוים אותם ואזכור
 את צריתי אותו השעבוד שהוסיפו המלרים
 ורחייתי שהושלם השעבוד איך ואזכור את צריתי
 אותה השצועה ואינו יכול לעכבם יותר לפיכך אמר
 נמשה נכן אמור לבניי אני הי' והולאתי אתכם
 מתחת סבלות מזרים אם יאמרו לך יהרי
 עדיין לא שלמו אמיל והולאתי אתכם מעבודתם
 כנומר מלד מה שהוסיפו משלהם בהתגמו הי"ת
 שנה ואם יאמרו שמה משום ורצ חסד אצנ
 מד"ה"ד תאמר עוד לא נשלמה לכן אמר וגאלתי
 אתכם צרוע נטווייה לעוני כל כי כבר שלמו
 החוב שעליהם צמה שהוסיפו עליהם המלריים
 ואיך לטובותיו קושי השעבוד השלים המנין
 ואיך אין עליהם עונש גז"א צרוע נטווייה
 ובשפטיים גדולים אפרע מהכו' למה אשר לא
 לויתי עשו ואם יקשו והלא לריך תי' שנה
 בכדי נחול איי ותורה ועוה"צ גז"א אל יחשו
 ולקחתי אתכם לי לעם ומאחר שגשתעבדתם
 בקושי ושעבוד ראוויס אתם שחביו לי לעם
 ואני אחיה לכם לאלקים והנה כשבא משה
 והגיד להם שקושי השעבוד השלים המנין וחשבו
 הקצ"ה כאלו גשתעבדו תי' שנה לא נתקררה
 דעתם וזהו שאמר הכתוב ולא שמשו אל משה
 וגוי לא עלה על דעתם שמלד מה שהוסיפו
 עליהם עבודת קשה יכנה להם קייז שנים
 ויחשוב להם כאלו השתעבדו תי' שנים
 שלמים וכן כשבא משה לפני הקצ"ה עשה קייז
 צעלס ואמר הן בניי לא שמשו אני בשצני
 עבודתם כפל שהעבדוים המלרים השלים הזמן
 כאלו גשתעבדו תי' שנים שלמים ואעפ"י שהוא
 לטובתם ואיך איך ישמעני פרעה שהוא לרעהו
 ועוד שאני ערל שפתיים.

א"י

אפשר לפרש קייז שג מרע"ה הן בניי
 וכיו גס מה שאמר ואני ערל שפתיים
 הרי אמיל הקצ"ה לעול אהרן אחיק יחי'ה
 נציאך יהיה לך לפה ואפשר שישמע לו פרעה
 ונקדים דאיתא צבע"ט מקלד חכר וי' ועולה
 כמנין תייז לומר שלסוף ת"ל שנה ילאו ואיתא
 צחולדות נח דף כ"צ טעם שהיה מרע"ה כמד

עוד יתבאר מאמר המדרש עתודה גי'ע נהיות לועקת ואומרת תנו לי בלדיקים אין לי חפץ ברשעים וכו' הצלי שוא וגמי אני מצקשת נאותם הצופחים עג שמך שנאמר וכו' ועתודה גיהנם נהיות לועקת ואומרת אין לי עסק בלדיקים ולמי אני מצקשת לפועני השוא הקצ"ה אומר תנו נזה בלדיקים ולזה הרשעים וקשה והכונה הוא כך יב לדיקים מי שלא טעמו טעם חטא ולפעמים מי שזכותיו מרובים מעונותיו וכמ"ש הרמב"ם ז"ל וע"ז גי'ע לועקת ואומרת תנו לי בלדיקים שזכותיהם מרובים מעונותיהם אין לי עסק ברשעים כלומר אין אני אומרת שיצאו הרשעים ויקחו שכר מיעוט זכויותיהם בגי'ע בתחילה אצל בלדיקים שזכותיהם מרובים לועקת ואומרת שיצואו בתחילה בגי'ע וגיהנם אומרת אין לי עסק בלדיקים הכונה עם מה שאמרנו ח"ל כל מי שרשע יותר מדאי אין מכניסין אותו בתחילה לגיהנם עד שיקבל טונג חמור מגיהנם ואח"כ י"צ ח"ו נטבול וכמו שמצינו באלישע אחר חז"א אין לי עסק בלדיקים כלו' לא נבראתי אלא לרשעים וא"כ יצאו אף אותם המרשיעין יותר מדאי וכו' להצלי השוא ידונו כי מתחילה ועד סוף והקצ"ה אומר לא בדברי זה ולא בדברי זה אלא תנו גי'ע ללדיקים סתם לדיקים שאין להם חטא ככל שכבר קצנו עונשם בגיהנם ולא כמ"ש שיצאו קודם שיקצנו עונשם בגיהנם ותנו לרשעים הגיהנם הרשעים דוקא ולא אותם הצלי שוא ופועני אין שטדיין אינם ראויים נכנס לגיהנם. אי"ג באו"א ע"ד מ"ש ריב"ז איני יודע באזהרה דרך וכו' וכמו שאמר דהמעי"ה כי לא תטונו נפשי לשאלו וכו' והקצ"ה אומר תנו נזה ולזה וכו' והי חכנו לאור צאור החיים אמן.

אלהותו יען בשטר הראשון נח היה תגאי מקצ' אלהותו וכשראו ששחה לעפר נפשו תפסו שטר השני ע"י המונה מקצלת אלהותו ח"א וכויתו נכס לאלקים ע"י המונה ו' יודעתם כי אני ה' אלהיכם המוליד אתכם מתחת סבלות רמז תרוך הראשונים שישימו בגי'ע אחרים ועדיין שאר גי'ע הוא והצאתי אתכם אל הארץ ע"פ מאי דק"ל ע"ד שצד מחי"ל לא"י אין מחזורין אותו ח"א והצאתי אתכם אל הארץ.

ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' תורה ליוה לנו משה מורשה יובן ע"פ מ"ש מהר"א דאור"ע מוכין את ישראל שכבשתם ארץ ז' עממין צמאי דקו"ל כשמואל לא תהיו צעזערי אחסנתא וכו' והרצ היפה כתב דוקא מצד ציפא לצדא טבא אצנ נא נתי"ה ח"א ונתתי אותה לכם מורשה וכו' לא תהיו וכו' ח"א תורה ליוה לנו וא"כ אלו חכמים ע"י התורה (ע"כ נמכ"ק ז"ל ושאר הדורש חסר וחעדו"מ).

והפשתה והשעורה נוכחה כי השעורה אציב והפשתה גצטול הכונה ע"י שיש להם לרשעים מיעוט מלות הקצ"ה משלם להם שכרם צעורה"ז וכמ"ש ומשלם לשונאיו אל פניו להאצידו אף הלידיק צעורה"ז מדוכה ציסורין להפרע ממנו צעורה"ז קלת צעירות ששעה כדי נהיות נקי לעורה"ז וזה רמז והפשתה לשון ריבוי רמז על הלידיק שמרצה צח"ו ומעט"ו והשעורה שמדקדקים צמעטיהם כחוט השערה נוכחה מדוכין ציסורין דעורה"ז כי השעורה אציב לפי שמדקדקים עמהם אציב לוקחו הקצ"ה עודנו באצו והפשתה הלידיקים גצטול כל עוד שלא נתפתה וכו' אצנ החיטה הם הרשעים המרצים לחטוא והכוסמת שמרצים צכוסות וכו' לא נוכו כי אפילות הנה יתאחרים עד עורה"ז ממרה"ש ע"ה.

